

“Els límits al creixement”, 50 anys

written by Santiago Vilanova | 28 de maig de 2022

La qüestió dels límits al creixement encara és absent del debat polític. La publicitat que dediquen els sectors energètics i governamentals al “desenvolupament sostenible” i al “creixement verd” no sol anar amb sintonia amb les seves obres. Tampoc amb les recomanacions d'aquell famós informe impulsat pel Club de Roma. *The Limits to Growth (Els límits al creixement)*, publicat el març de 1972, encarregat al Massachusetts Institute of Technology (MIT) i redactat per disset investigadors coordinats per la biofísica Donella H. Meadows i el físic Dennis L. Meadows.

Aurelio Peccei, un industrial italià d'èxit (va ser gerent de la Fiat i president d'Olivetti), i el científic escocès Alexander King, cofundadors del Club de Roma el 1968, eren personalitats molt respectades i influents. Preocupats per l'impacte sobre la biosfera de les activitats econòmiques humanes, van reunir-se a Berna el 29 de juliol de 1970 per impulsar un estudi interdisciplinari i prospectiu sobre els efectes del creixement exponencial continu en un planeta de recursos finits. Van aconseguir el suport financer de la fundació Volkswagen que va donar totes les facilitats per utilitzar per al treball els sistemes de computació més avançats. L'informe va ser gestionat com un mètode en què per mitjà d'“anàlisis dinàmiques de sistemes” s'interrelacionessin cinc gèneres de variables: la taxa de creixement de la població mundial; la disponibilitat i taxa d'utilització dels recursos naturals no renovables; el creixement del capital i la producció industrial; la producció d'aliments i el consum de fertilitzants i l'extensió de la contaminació ambiental inclòs l'increment del diòxid de carboni a l'atmosfera. El resultat va ser contundent: si continuava el ritme d'explotació dels recursos fòssils i el consum energètic en

cent anys es provocaria un col·lapse ecològic. No hem hagut d'esperar un segle, cinquanta anys després els informes del Grup Intergovernamental d'Experts en Canvi Climàtic ens confirmen el diagnòstic que van fer els experts del MIT.

La publicació d'*Els límits al creixement*, traduït a més de 30 llengües i amb més de 10 milions de còpies, va provocar un gran impacte el mateix any que es va organitzar a Estocolm la primera Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà. Sicco Mansholt, el president de la Comissió Europea, motivat per la lectura de l'informe, va defensar l'inici d'una "economia de penúria" i d'un decreixement del consum energètic, propostes que van ser atacades pels més reconeguts economistes i dirigents polítics del moment, partidaris de continuar utilitzant l'increment anual del PIB com a baròmetre del progrés. Els comunistes, liderats pel secretari general del PCF, Georges Marchais, van considerar que l'informe del MIT volia evitar el creixement demogràfic i econòmic dels països comunistes (URSS i la Xina) i dels seus satèl·lits. Altres sectors econòmics auguraven que la tecnologia resoldria els problemes ambientals i que l'energia nuclear produiria electricitat de forma il·limitada. Vaticinis crítics que no s'han fet realitat.

Dennis Meadows té avui 79 anys i acaba de fer balanç: "El desenvolupament sostenible no és possible. El terme creixement verd és utilitzat pels industrials per continuar les seves activitats de sempre. No modifiquen les seves polítiques, simplement canvien els eslògans. És un oxímoron. No podem tenir creixement físic sense provocar estralls ecològics en el planeta" (*Le Monde*, 9/4/2022). Meadows, professor emèrit de la Universitat de New Hampshire, ens parla també de les energies renovables que considera una alternativa "formidable" però que no poden aportar-nos la quantitat que ens ofereixen actualment les fòssils (especialment si pensem en el futur del cotxe elèctric, l'hidrogen verd, i l'impacte energètic del 5G i el 6G). "No hi ha altra solució que la reducció dràstica de les

nostres necessitats d'energia", ens diu. És a dir, el decreixement del consum sense perdre qualitat de vida.

I, finalment, hi ha el problema de la governança. La democràcia no és una panacea; no ho pot organitzar tot, i no coneix els seus propis límits. Per la seva complexitat els reptes ecològics ja no poden ser afrontats per les nostres democràcies. Hem de reinventar-les i destravar-les. Vivim sota la incapacitat d'una estructura social, política i econòmica per fer front al repte més gran de la història de la Humanitat. Ho deien les conclusions d'*Els límits al creixement*: "Calen enfocaments radicalment nous per reorientar la societat cap a objectius més d'equilibri que de creixement. Aquesta reorganització implicarà un esforç suprem de comprensió, imaginació i resolució política i moral".

Per analitzar l'impacte de l'informe "Els límits al creixement", cinquanta anys després, i donar-hi una visió de futur, l'Oficina del Club de Roma de Barcelona i la secció d'Ecologia de l'Ateneu Barcelonès hem convocat dos actes, el 26 de maig i el 20 de juny, amb conferències de Carlos Álvarez, vicepresident internacional del Club, que ens presentarà el nou informe *Limits and Beyond: 50 years on from The Limits to Growth, what did we learn and what's next?* (*Límits i més enllà: 50 anys dels Límits al Creixement, el que vam aprendre i el que està per fer*). Un full de ruta per intentar aturar el col·lapse.